

Muligt pilotprojekt for multifunktionel skovrejsning mellem Handest og Glenstrup

Skov, landskab og mennesker i fælles forandring

Indhold:

Indledning og baggrund	3
Skov, landskab og fælles forandring – muligt projektområde	4
Tidsplan og organisering	8
Budget – eksempelprojekt - skov	8

Indledning og baggrund

Som led i pilotprojektet om multifunktionel jordfordeling blev der lokalt formuleret en række forslag til tiltag, som eventuelt vil kunne realiseres gennem det jordfordelingsprojekt, som er blevet til i regi af Collective Impact. Tiltagene er beskrevet i kataloget "Fælles Forandring - Lokal udviklingsplan for Glenstrup Sø og Østerkær Bæk".

Blandt forslagene var ønsker om skovrejsning i området mellem Handest og Glenstrup nævnt. Fremtiden for en del landbrugsjorden i dette område var uafklaret efter en konkurs på en større landbrugsejendom. Et vindenergiselskab havde indgået aftale med konkursboet om forkøbsret af området og afsøgte muligheder for opstilling af solceller på en del af ejendommen.

I løbet af 2020 blev Foreningen Landskabsværkstedet bekendt med både skovrejsningsønskerne og vindenergiselskabets interesse. Landskabsværkstedet har gennem flere årtier arbejdet med skovrejsning og står bag bøger/rapporter om mulighederne for en mere multifunktionel skovrejsning. Foreningen har blandt andet arbejdet med mulighederne for at styrke klimaindsatser gennem skovrejsning samt med forskellige muligheder for at finansiere sådanne nye skove¹.

Landskabsværkstedet afsøgte i dialog med Mariagerfjord Kommune mulighederne for et eventuelt multifunktionelt skovrejsningsprojekt på dele af den jord, som vindenergiselskabet havde forkøbsret på. Det viste sig imidlertid umuligt, og kommunen så heller ikke mulighed for at gå videre med et større vindenergiprojekt i området.

Landskabsværkstedet har imidlertid kontakt til aktører, der stadig kunne have interesse i at etablere ny skov som eksempel på, hvordan klimatiltag kan kombineres med mange andre hensyn til glæde for lokalområdet, naturen og rekreative muligheder. Senest er Den Danske Klimaskovfond blevet en realitet, og et skovrejsningsprojekt mellem Handest og Glenstrup kunne oplagt fungere som eksempelprojekt for Klimaskovfondens eller reForests fremtidige initiativer og ikke mindst for realisering af multifunktionelle jordfordelinger, som den, der arbejdes med i området.

Med det afsæt foreslår Landskabsværkstedet et pilotprojekt for multifunktionel skovrejsning mellem Handest og Glenstrup og håber at lokale aktører såvel som aktørerne bag Collective Impact kunne være interesseret at medvirke til realisering af et sådant projekt. Pilotprojektet kan gennemføres med forskellige ambitionsniveauer, men det er Landskabsværkstedets håb, at der kan opnås opbakning til at ambitiøst pilotprojekt, der kan afprøve og dokumentere perspektiver for hvordan multifunktionel skovrejsning kan indgå i en fælles forandring af det danske landskab og lokalsamfund i en mere bæredygtig retning.

¹ Se f.eks. konceptudviklingen for reForest: https://625f6752-2b23-4ffb-99ae-24263dad94f3.filesusr.com/ugd/58217a_9140d1d32db9459fbf3ad8ac3838b629.pdf

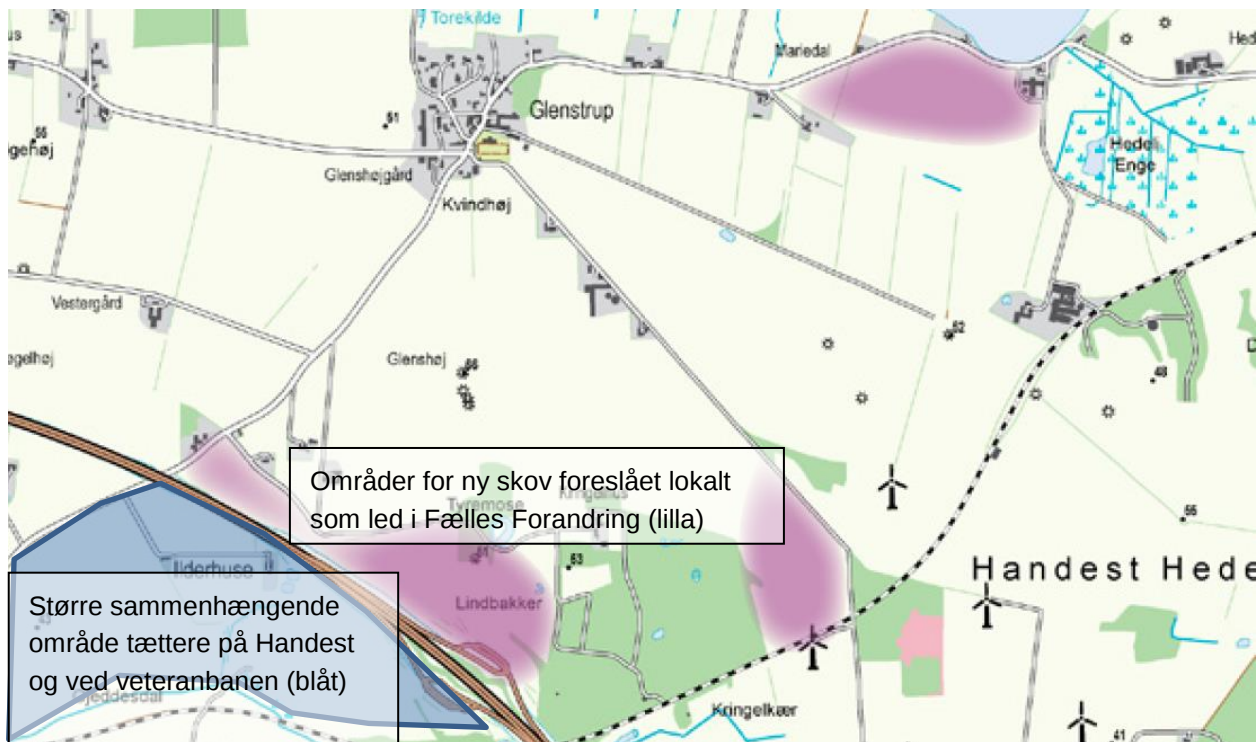
Skov, landskab og fælles forandring – muligt projektområde

Projektet er først og fremmest udtryk for en vision skabe en bæredygtig og naturnær 'konceptmodel' til fremme af multifunktionel skov-, klima-, natur- og kulturoplevelser med tilknyttede faciliteter til skov-, klima-, natur- og kulturoplevelser i og omkring Glenstrup og Handest byer. Det er samtidig også målsætningen at bidrage til øget bosættelse i Glenstrup og Handest byer. Endelig skal projektet se på effekter af multifunktionel skovrejsning og lokalitetstilpasset landsbyudvikling i kombination med formidling af de dertil hørende samfundsøkonomiske værdier:

- Klimaeffekter
- Natureffekter
- Miljøeffekter
- Friluftslivseffekter
- Sundhedseffekter
- Beskæftigelseseffekter
- Nærmiljø-husprisstigningseffekter

Landskabsværkstedet peger med afsæt i den tidligere dialog på et konkret muligt projektområde til realisering af visionen, som afviger en smule fra de ideer, der fremgår af "Fælles Forandring". Ideerne omfattede mindre områder langs motorvejen. Disse områder (lilla felter på figur 1) vil godt kunne indgå i et fremtidigt pilotprojekt, men det skønnes ikke at de spredte og aflange felter langs motorvejen rummer tilstrækkelig potentiale som kerneområde for et multifunktionelt eksempelprojekt sammenlignet med det foreslåede områder (blåt på figur 1 samt figur 2).

Det foreslåede projektområde er en del af det nævnte konkursbo og omfatter dele af to matrikler (5a og 6u). Det ligger tæt på Handest by og det foreslås, at en bræmme op til byen frastykkes 5a for mulig byudvikling, f.eks. en udstykning, der eventuelt kunne bidrage til projektet og hvor del af skoven/naturen kunne være del af ejerforeningen. Evt. kan de lilla områder nord for motorvejen, primært matrikel 21d og 5ap indgå, hvis der kan findes økonomi og interesse for det.

Figur 1. Kortet viser mindre områder (lilla), hvor der var ønske om skovrejsning. Landskabsværkstedet foreslår, et område tættere på Handest, således at der dels bliver større sammenhængende område og bedre mulighed for at skoven vil kunne integrere rekreative funktioner og naturhensyn (blåt). Se figur 2

Figur 2. Muligt område for eksempelprojekt (blåt område). Det ligger syd for motorvejen, nær Handest by, veteranbane om med beskyttede naturtyper (skraverede arealer). Udgangspunktet er i matrikel 5a og 6u. Evt. kan matrikel 21d og 5 ap nord for motorvejen også indgå, se figur 1. Området mod Handest kunne evt. udvikles til spændende ny bebyggelse.

Kort om projekt

Matrikel 5a er ca. 44 ha. Heraf bør bygninger og et areal ind mod Handest frastykkes (ca. 8 ha). Der ligger en ejendom midt på arealet og den bør der tages hensyn til i skovplanlægningen. Der er også lidt §3 og lavning, der skal indtænkes. Det frastykkede areal vil blive udgangspunkt for en multifunktionel, natur- og klimatilpasset supplerende landsby – en version 2 af Havekulturbyen².

Matrikel 6u er knap 21 ha. Heraf er ca. halvdelen naturareal, som skal indtænkes og beskyttes. Må således ikke beplantes eller ændres.

Alt i alt. Bynært og kuperet landskab med meget variation i form af vandløb og beskyttet natur. Det giver gode muligheder for et eksempelprojekt, der viser multifunktionel og naturnær klimaskov med god plads til natur og rekreation.

Hvis både 5a og 6u købes (efter frastykning), så bliver det ca. 57 ha, hvor af de måske 40-45 ha kan beplantes/blive til multifunktionel skov. Naturarealer giver ingen driftsindtægter, men indeholder en stor herligheds- og fortælleværdi, og der kan formentlig søge støtte til udgiftsneutral naturpleje.

Eventuel kan der også eksperimenteres med udbringning af ældre skovjord (naturfremme) og biochar (klimafremme). Det vil i givet fald afhænge af interesse, fondsmuligheder og om initiativerne kan holdes udgiftsneutrale. Herunder hører også evaluering og følgeforskning.

Dertil kommer udviklingen af en tilknyttet multifunktionel, naturnær og klimavenlig mini-landsby inspireret af den kulturhistorisk lokalitetstilpassede landsby. Kan evt. udarbejdes som et selvstændigt pilotprojekt.

Figur 3 og 4: Den supplerende naturnære og klimavenlige landsby vil i modsætning til den moderne parcelhusby tage sit udgangspunkt i stedets karakter og fortrinsvist blive opført i træ og andre klimavenlige materialer med en tilstræbt minimal påvirkning af klima og på omgivelserne.

² Havekulturbyen refererer til tidligere projekter, som Landskabsværkstedet har arbejdet med:
<http://havekulturbyen.dk/Template/Print/Holeby%20prospekt%2028.08.06.pdf>

Invitation til medvirken

Landskabsværkstedet har samlet en gruppe som både har interesse i og kompetencer til at løfte projektet. Vi har en privat person, der kunne være interesseret i at finansiere og eje den multifunktionelle skov – afhængigt af størrelsen på et projekt og mulighederne for tilskud og bidrag mv. – samtidig med at den åbnes op for adgang, følgeforskning og eksperimenter. Vi håber en større gruppe kunne bidrage til realiseringen og til finansiering af proces og realisering af øvrige dele. Nærværende pitch skal ses som en invitation til en videre dialog om et fælles projekt.

Mulige projektaktører:

- Foreningen Landskabsværkstedet (projektledelse og projektudvikling)
- Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning (m.fl.), Københavns Universitet (dokumentation og følgeforskning)
- Mariager kommune og lokalsamfund (myndighed og interessenter)
- Collective Impact og Realdania (interesse i eksempel på klimaskov som element i landskabes- og lokalsamfundsforandring inkl. dokumentation)
- Privat investor (opkøb af jord til skovrejsning)
- ReForest eller Klimaskovfonden (mulig bidragsyder til skovetablering og interesse i eksempel på multifunktionel klimaskov)
- Advice eller Oxymoron (kommunikation om og formidling af projekt)

Projektpersoner der bl.a. kunne indgå:

- Jørgen Nimb Lassen, Landskabsværkstedet (inkl. samspil med samarbejdspartnere)
- J. Bo Larsen, IGN, KU (inkl. samspil med ReForest el. Klimaskovfonden)
- Søren Præstholm, IGN, KU (inkl. samspil med forskergruppen i Collective Impact mv.)
- Rasmus Fuglsang Frederiksen, Mariager Kommune
- Søren Møller Collective impact (inkl. samspil med Realdania)
- Privat investor Katrine Øigaard (inkl. samspil med Mikkel Harder Munch-Hansen)
- Charlotte Fischer, Oxymoron eller Tobias Zacho Larsen, Advice

Landskabsværkstedet:

Landskabsværkstedet er en tværfaglig nonprofit organisation, der arbejder med evidensbaseret rådgivning, idéudvikling og lokalt tilpassede løsninger inden for multifunktionel skovrejsning, naturnær skovudvikling, klimatilpasning, naturgenopretning, friluftsliv, rekreation, sundhed, landdistriktsudvikling og landsbyplanlægning.

Tidsplan og organisering

Projektet løber fra primo 2021 til ultimo 2025, afhængigt af om der opnås det fornødne tilskud. Opfølgende initiativer og effekt-undersøgelser sættes i gang og følges siden hen, såfremt disse bliver finansieret. Landskabsværkstedet er hovedansvarlige for projektets gennemførelse mens Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning, KU, står som ansvarlig for evaluering, dokumentation og følgeforskning. Projektet udvikles i samarbejde med udvalgte eksterne eksperter og konsulenter. Interesserede frivillige søges også inddraget i arbejdet.

Budget – eksempelprojekt - skov

Skovprojektets totalbudget er ca. 20 mill. kr. ex. moms. Projektet dækker interne timer + eksternt honorar til projektledere, forskere, eksperter mv. Interesserede frivillige formodes at deltage af egen interesse, evt. mod diæter og kørselsgodtgørelse. Desuden indgår formidling, forskning, køb af jord, tilplantning, stier og faciliteter. Efterfølgende forskning, formidling, udvikling, undervisning, konference, kurser, foredrag, debataftener, mv., der ligger udenfor projektperioden, forudsættes at blive eksternt finansieret. Mulighed for eksternt investor og skovrejsningstilskud kan evt. medregnes og indgå som medfinansiering.

Overslag:

- Opkøb af ca. 57 ha jord til ca. 150.000/ha, ca. 8,5 mio. kr.
- Tilplantning af ca. 42,5 ha + rekreative faciliteter, ca. 2 mio. kr.
- Anlæg af ca. 10 km. rekreative stier, ca. 4 mio. kr.
- Planlægning og analyser, ca. 1,5 mio. kr.
- Forskning og effektivurderinger, ca. 2,5 mio. kr.
- Kommunikation og formidling, ca. 1,5 mio. kr.
 - I alt = ca. 20 mio. kr.

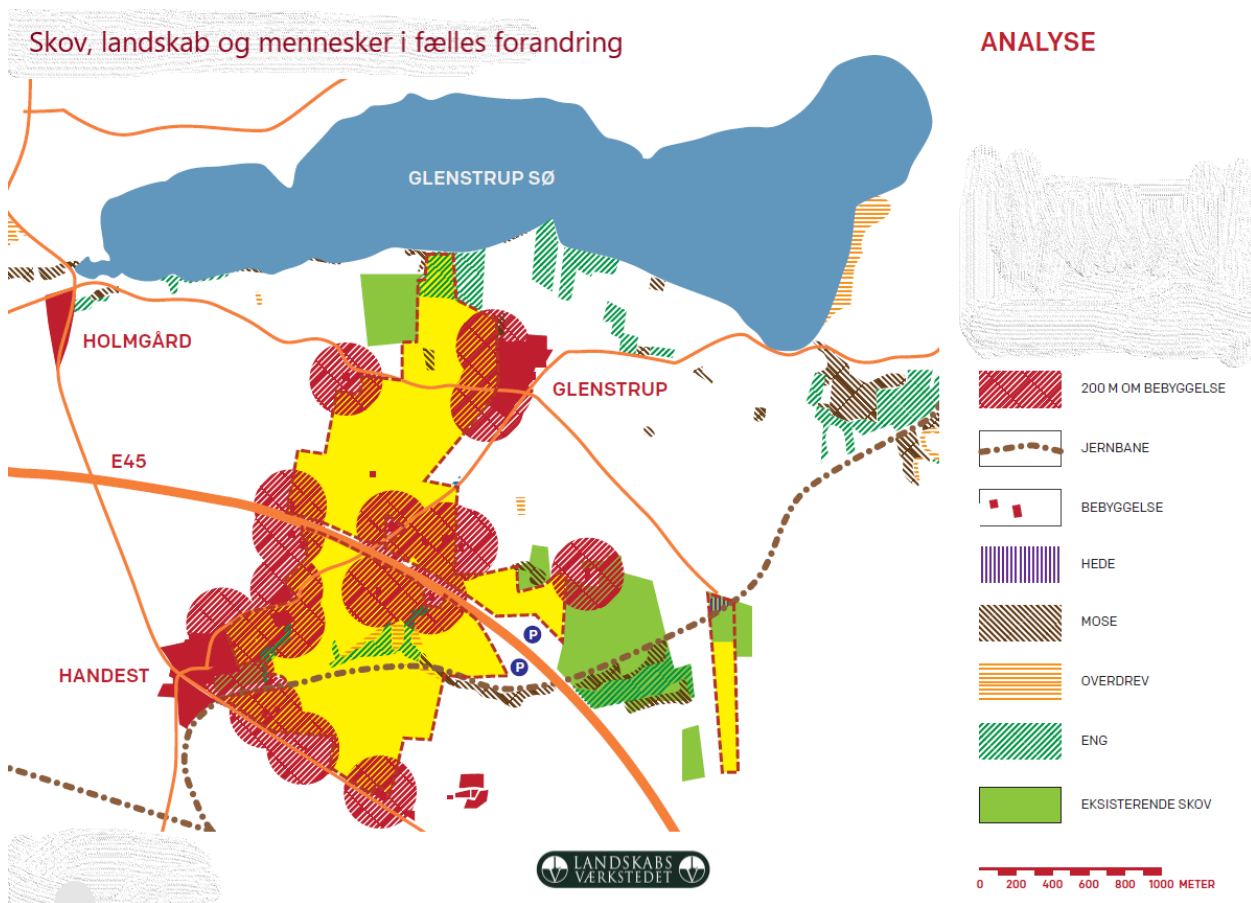
Budgetforslag 2 – eksempelprojekt – landsby

Projektets totalbudget er ca. 10 mill. kr. ex. moms. Projektet dækker interne timer + eksternt honorar til arkitekter, ingeniører, eksperter mv. Desuden indgår også udstilling, formidling og Danmarksturné. Efterfølgende opførelse af de ca. 25 boliger i 8 forskellige størrelser, inkl. andel i fælleshus og landskab, ligger udenfor projektperioden og forudsættes eksternt finansieret (Estimeret pris, ca. 50 mio. kr.)

Overslag:

- Projektledelse: ca. 1 mio. kr.
- Lønomskostninger, projektudvikling: ca. 4,5 mio
- Eksterne lønomskostninger (ingeniører, mv.): ca. 1,5 mio
- Inddragelse af interesser/samarbejdspartnere: ca. 0,25 mio
- Udstillingsmaterialer, udstyr og modelarbejde: ca. 1,5 mio
- Formidling og Danmarks turné: ca. 1 mio
- Andre udgifter (Rejser, ophold, diæter, mv.): ca. 0,25 mio
- Administration og revision:
 - I alt (eks. moms), ca. 10 mio.

Bilag – Kort over et større interesseområde hvor skov på sigt kunne udvikles i mosaik med andre arealanvendelser.

Figur 5: Analyse kort over området: De gule områder er interesseområdet for multifunktionelt land- og skovbrug med afsæt i konkursboet. De røde cirkler angiver, hvor der skal tages hensyn til bebyggelser. Hede, moser, overdrev og enge skal friholdes beplantning og ændringer til skade for naturværdierne.